

Az önkormányzatok mint a határokon átnyúló fizetéseképtelenségi eljárások alanyai

Napjaink általános gazdasági válsága közepette egyre jelentősebb szerephez jutnak a fizetéseképtelenségi eljárások, s mind nagyobb hangsúly helyeződik a határokon átnyúló gazdasági összefonódásokra. A nemzethatárokat átlépő kapcsolatokban egy gazdaságilag egységes fizetéseképtelenné válásakor olyan problémák is felmerülnek, amelyek a zárt, egy joghatóság alá tartozó piacokon nem. Ezt is figyelembe véve alkotta meg az Európai Unió az 1346/2000 EK Rendeletet a fizetéseképtelenségi eljárásokról, mely a határokon átnyúló jogviszonyokra vonatkozóan tartalmaz kötelezően alkalmazandó szabályokat. Miután az önkormányzatok a feladatkörüket tekintve, gazdasági szempontból is a nemzetgazdaság nagy súlyú részesei, illetve a makrogazdaság meghatározó tényezői, felmerül a kérdés: Vajon milyen szerepet tölthetnek (vagy tölthetnének) be a határokon átnyúló fizetéseképtelenségi eljárásokban, s ez milyen hatást gyakorol működésükre?

A határokon átnyúló fizetéseképtelenségi eljárások alanyainak körét a fizetéseképtelenségi szakértő, a bíróság, az adós és a hitelező teszik ki.¹ Míg értelemszerűen a szakértő és a bíróság szerepében az önkormányzatok nem képzelhetők el, addig az utóbbi két pozícióban való megjelenés lehetősége mindenképpen megfontolás tárgyát képezheti.

Az önkormányzatok bevételeik legjelentősebb részét egyfelől a központi költségvetéstől veszik át, másfelől helyi adók címén

szedik be, s ez utóbbi során adóhatóságként lépnek fel. Míg a központi költségvetéssel szemben a helyi önkormányzatok többnyire nem válnak hitelezővé, addig a helyi adók behajtása kapcsán egyre több esetben kell ilyen minőségben fellépniük. Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény előírásai szerint az adóhatóság (s ideértendő az önkormányzati adóhatóság is) – rendkívül szűk kivétellel – a személyek adóját nem engedheti el és nem mérsékelheti. Ebből következően az ilyen jogcímen fennálló követelésük vonatkozásában az önkormányzatok a kötelezett ellen folyó fizetéseképtelenségi eljárásba hitelezőként jelentkeznek be. Ez azonban nemcsak az országhatáron belüli, hanem az azokon túli eljárásokra is vonatkozhat.

Az 1346/2000 EK Rendelet (a továbbiakban: Rendelet) alapján az adós *fő érdekeltsegeinek központja* (Centre of main interests, COMI) szerint indul meg az egyetemleges hatályú *főeljárás*. Megdönthető vélelem szól amellett, hogy a COMI voltaképpen az adós székhelye. A Rendelet preambulumának (13) bekezdése szerint a COMI „*az a hely, ahol az adós érdekeltsegeinek kezelését rendszeresen végzi, és ez harmadik személyek részéről megállapítható*”, ezért bíróság megállapíthatja, hogy az adós COMI-ja nem a nyilvántartásba bejegyzett székhely szerinti tagállamban, hanem egy másikban van. A tagállamok saját jól felfogott érdeke az, hogy javukra dőljön meg az említett vélelem.²

A főeljárás az univerzalitás elve mentén az adós teljes vagyonára kiterjed, s a joghatóság tekintetében annak a tagállamnak a jogát kell alkalmazni, ahol az eljárást megindították.³ A főeljárásban részt vevő fizetéseképtelenségi szakértőnek joga van tehát ahhoz, hogy az adós más tagállamban található va-

¹ NAGY Adrienn: *Az európai fizetéseképtelenségi eljárás az alanyok nézőpontjából*, PhD-értekezés, Miskolc, Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, 2010.

² Az Európai Unió nemzeti bíróságainak gyakorlata alapján a COMI-vélelem megdöntéséhez kellő alapot ad annak bizonyítása, hogy az adós vezetése naponta hol történik; melyik az a hely, amellyel az adós rendszeresen szoros kapcsolatban van, illetve ahol a pénzügyeit szervezik és ahol szerződéseket készítettek, tárgyaltak.

³ CSÖKE Andrea: *A határokon átnyúló fizetéseképtelenségi eljárások néhány problémája*, *Gazdaság és Jog*, 2003/11., 18–22. p.

gyontárgyait elmozdíthassa, illetve értékesíthesse a saját eljárására irányadó jog szerint. A Magyarországon induló legtöbb fizetésképtelenségi eljárás (csődeljárás vagy felszámolási eljárás) főeljárásként indul, s nincsenek határokat átlépő vonatkozásai, hiszen a hazai önkormányzat hazai felszámolóval és hazai adóssal kerül kapcsolatba.

A Rendelet Preambuluma szerint „*az érdekek sokféleségének védelme érdekében e rendelet lehetővé teszi a főeljárással párhuzamos másodlagos eljárások megindítását*”. A Preambulum (19) szakasza fogalmazza meg azt, hogy a területi eljárás megindítása a helyi érdekek védelme mellett gazdasági megfontolásokat is szem előtt tart. Előállhatnak ugyanis olyan esetek, „*mikor az adós vagyona túl összetett ahhoz, hogy egy egységként lehessen kezelni*”. A jogalkotó a főeljárás dominanciája mellett, a teljesen egyetemleges főeljárás korlátjaként területi eljárások megalkotását látta indokoltnak. A területi eljárás csupán az érintett tagállam területén található vagyontárgyakra korlátozódik, s az érintett terület jogi rendelkezései alapján folyik.⁴ A területi eljárás ott indítható, ahol az adós telephellyel rendelkezik. A 3. cikk h) pontja alapján „*telephely bármely olyan működési hely, ahol az adós nem átmeneti gazdasági tevékenységet végez emberi erőforrásokkal és eszközökkel*”.

Az ilyen jellegű fogalom meghatározás szerint a területi eljárás megindításához nem szükséges az, hogy a nevezett telephely ön-maga valamiféle jogi egységbe, illetőleg külön gazdasági formába szerveződjön. A Rendelet szabályai alapján – a telephely fogalmából következően – előállhat azonban olyan eset, amikor a COMI-ra vonatkozó vélelem megdöntése miatt nem a bejegyzett székhely tagállamában indul a főeljárás, ugyanakkor a székhely nem felel meg a telephely feltételeinek. Ebből következően voltaképpen pont az adós cég bejegyzett székhelyén

nem indul meg semmilyen fizetésképtelenségi eljárás.

Amennyiben egy kötelezettel szemben nemcsak főeljárás, hanem más tagállamban területi eljárás is indul, úgy a 32. cikk (2) bekezdésére hivatkozással⁵ a követelés bármely eljárásban érvényesíthető. Ebből következően a hitelezői minőségben lévő önkormányzatnak a külföldi felszámolóval is érintkeznie kell, legyen az akár a főeljárás, akár a területi eljárás fizetésképtelenségi szakértője. A követelés mind nagyobb fokú behajtásának jogszabályi kötelezettsége is arra készteti az önkormányzatokat, hogy igényüket az összes megindult eljárásba bejelentsek, hiszen akkor – ugyan a 20. cikk (2) bekezdése szerinti korlátozásokkal⁶, de – bármelyik felszámolási vagyontól lehetőségük lesz ki-egyenlítést kapni.

Miután a COMI nem feltétlenül esik egybe a székhellyel, könnyen előállhat egy olyan eset, hogy a magyar székhelyű adóssal szemben például Szlovákiában indítják meg a főeljárást. (A COMI meghatározásának legjellemzőbb esetei közé tartozik az adós különféle kereskedelmi érdekének koncentrációs helye, az adós vagyontömegének nagyobb része szerinti terület, az adós vezetésének helye. Az adóssal kapcsolatos épületek hiányában a COMI helyeként a vezető lakhelyét kell meghatározni.) Ha ekkor (a más tagállami főeljárás mellett) Magyarországon indul területi eljárás, az viszonylag egyszerűbb helyzetet jelent, hiszen az itt elhelyezkedő vagyon a magyar területi eljárás vagyonát képezi.

Amennyiben azonban a hazai székhelyű vállalkozás tekintetében megdől a COMI-velelem, s országunk területén pedig a telephely feltételei nem állnak fenn (azaz nem indítható területi eljárás), a helyzet bonyolultabbá válik. Különösen akkor, ha például az

⁵ „Bármely hitelező bejelentheti követelését a főeljárásban és bármely másodlagos eljárásban.”

⁶ „A hitelezők egyenlő elbírálásának biztosítása érdekében az a hitelező, aki a fizetésképtelenségi eljárás során megkapta követelése arányos kielégítését, csak akkor részesedik a más eljárásokban keletkezett felosztásból, ha azonos besorolású vagy kategóriájú hitelezők ezekben az egyéb eljárásokban egyenértékű vagyonrészt kaptak.”

⁴ SÍPOSNÉ Herédi Erika: *A határokon átlépő fizetésképtelenségi eljárás megindítása az Európai Unióban = Opus Magistrale 2007*, Győr, Széchenyi István Egyetem, Universitas-Győr Nonprofit Kft., 2008, 3–69. p.

adós vagyontát képező magyar rendszámú gépjármű a fizetéseképtelenségi eljárás kezdő időpontjában Szlovákiában található. Azért szükséges éppen a gépjármű, s ezen keresztül a gépjárműadó esetét felemlíteni, hiszen az önkormányzatok legjellemzőbb követelése (vagyis a helyi adók) közül ezen adónem alapját képező vagyontárgy képes fellelhetőségi helyének megváltoztatására. (Az építményadó alapját képező ingatlan elhelyezkedésének kérdése teljesen egyértelmű, így a tulajdonló adós felszámolása esetén könnyedén meghatározható, hogy mely tagállamban folyó fizetéseképtelenségi eljárás vagyontárgyába tartozik.)

A Rendelet 2. cikkének g) pontja alapján: *„a tagállam, amelynek területén a vagyontárgy található, a következőket jelenti:*

– *ingóság esetében: az a tagállam, melynek területén az ingóság fekszik,*

– *azon vagyontárgyak és jogok esetében, amelyekben a tulajdonjog vagy jogosultság fennállta a közhitelű nyilvántartásba való bejegyzéshez kötött: az a tagállam, amelynek felügyelete alatt a nyilvántartást vezetik.”*

A gépjármű tulajdonjogának keletkezése a magyar jogszabályok szerint nem a nyilvántartásba való bejegyzéssel jön létre, hanem az adásvételi szerződés megkötésével és a birtokbaadással; azaz a bejegyzés deklaratív hatályú. Következésképpen a jármű a Rendelet szabályai alapján ingóságnak tekintendő, mely abba a vagyontárgyba tartozik, amely tagállamban az eljárás kezdő időpontjában fizikailag elhelyezkedik. A példánál maradva, a magyar rendszámú gépjármű a szlovák fizetéseképtelenségi eljárás vagyontárgyába tartozik, miközben a magyar önkormányzatok vetik ki rá a gépjárműadót. Ezzel analóg módon hazánkban is indulhat úgy főeljárás, hogy az adós cég székhelye külföldön van, amely cég külföldi rendszámmal rendelkezik, s ennél fogva nem is került a magyar hatóságok látókörébe.

A gépjárműadó kivetése országunkban a bejegyzett székhely alapján történik ugyan, elképzelhető azonban egyfelől, hogy a gépjárműadóról szóló 1991. évi LXXXII. törvény egyszerűen elmulasztotta átvenni a hatálya

alá tartozó járművek meghatározása során a „COMI-koncepciót”, másfelől, hogy a más tagállami önkormányzatok viszont már megtették. Mindez pedig a fizetéseképtelenségi eljárás alatt joghatósági összeütközést eredményezhet. Konkrét gyakorlat hiányában azonban egyelőre nyitott kérdés marad az ilyen helyzetben követendő eljárás.

A gyakorlatiasabb jellegű hitelezői szerekör tárgyalása mellett érdekes kérdést jelent az is, hogy az önkormányzatok adósként – elméletileg – a Rendelet alanyaivá válhatnak-e. A közösségi jogszabály „A” melléklete határozza meg a hatálya alá tartozó fizetéseképtelenségi eljárások típusát, melyek között csupán a csődtörvény szabályozta csődeljárás és felszámolási eljárás kap helyet, megjelölve ezzel az adósok pontos körét⁷. Az önkormányzatok elleni fizetéseképtelenségi eljárás, azaz az adósságrendezési eljárás (melyet a helyi önkormányzatok adósságrendezési eljárásáról szóló 1996. évi XXV. törvény szabályoz, továbbiakban: Hartv.) nem szerepel a mellékletben. Az ott feltüntetett eljárások megnevezése a tagállamok szuverén joga, s azokat az összes többi tagállamban automatikusan el kell ismerni.⁸ Ennél fogva a Rendelet alapján kizárt annak vizsgálata, hogy vajon az adott tagállam a megfelelő eljárásokat szerepelteti-e. Nem a közösségi jogalkotók, hanem Magyarország volt tehát az, aki az adósságrendezési eljárás Rendeletből történő mellőzése mellett döntött. Ezen döntés azonban egyes pontokon megkérdőjelezhető, felvetődhetnek ugyanakkor olyan tényezők, amelyek az elhagyást indokolják.

A Preambulum (9) bekezdése szerint a *„rendeletet az összes fizetéseképtelenségi eljárásra alkalmazni kell, függetlenül attól, hogy az adós természetes vagy jogi személy, kereskedő vagy magánszemély”.* A magyarországi önkormányzati adósságrendezési vitathatatlanul fizetéseképtelenségi eljárásnak tekinthető, így ezen megfogalmazás alapján elviek-

⁷ A Cstv. 2. § (1) bekezdése szerint a „hatálya a gazdálkodó szervezetekre és ezek hitelezőire terjed ki”. A 3. § (1) bekezdése tételesen felsorolja a gazdálkodó szervezeteket.

⁸ CSÖKE Andrea: *A határokon átnyúló fizetéseképtelenségi eljárások*, Budapest, HVG ORAC, 2008.

ben a melléklet részét képezhetné. A Hartv. preambuluma az adósságrendezés céljaként állapítja meg a helyi önkormányzatok fizetőképességének helyreállítását.

A Rendelet az adósok tekintetében általánosan fogalmaz, s csak egy esetben (melyre mind a Preambulum (9) bekezdése, mind pedig az 1. cikk (2) bekezdése utal) említ konkrét kivételt: „*a biztosítókra, hitelintézetekre, harmadik személy számára pénzeszközöket és értékpapírokat kezelő befektetési vállalkozásokra, valamint kollektív befektetési formára vonatkozó fizetéseképtelenségi eljárások nem tartoznak e rendelet hatálya alá*”. A konkrét kivétel sem vonatkozik tehát az önkormányzatokra.

Az 1. cikk (1) bekezdése tovább pontosítja az eljárások körét, amikor rögzíti, hogy „*ezt a rendeletet a valamennyi hitelezőre kiterjedő (kollektív) fizetéseképtelenségi eljárásokra kell alkalmazni, amelyek az adós vagyoni feletti rendelkezési jogának részleges vagy teljes elvonását és felszámoló kijelölését foglalják magukban*”. A Rendelet ezen szabálya tehát három konjunktív feltételt fogalmaz meg a hatálya alá tartozó eljárásokra vonatkozóan.

Az adósságrendezési eljárásba az összes hitelező bejelentheti követelését, ha akarja, így a kollektivitás kitételének az önkormányzatok elleni fizetéseképtelenségi eljárás eleget tesz. A Hartv. 9. § (2) bekezdésének megfelelően az illetékes megyei bíróság az adósságrendezést elrendelő végzésében pénzügyi gondnokot jelöl ki, ami jelen kontextusban egyértelműen „felszámolóként” tekinthető, hiszen a Rendelet magyar szövegezése szinonimaként használja a felszámoló és a fizetéseképtelenségi szakértő elnevezéseket⁹. Ezt támasztja alá az is, hogy a pénzügyi gondnokoknak az egyéb fizetéseképtelenségi szakértői névjegyzéktől elkülönült névsora van, ugyanakkor kizárólag felszámoló szervezet jogosult a pénzügyi gondnokok névjegyzékébe bekerülni.

A Hartv. 14. § (1) bekezdése rögzíti a fizetéseképtelenségi szakértő általános jogkörét. E szerint „*a pénzügyi gondnok az adósságrendezés megindításának időpontjától kezdődően figyelemmel kíséri a helyi önkormányzat gazdálkodását, a jogszabályokban kötelezően előírt feladatainak és hatáskörének ellátását. A képviselő-testületi ülésre készült költségvetést érintő előterjesztésekhez a pénzügyi gondnok véleményét csatolni kell. Kötelezettségvállalások és kifizetések csak az ő ellenjegyzésével teljesíthetők*.”

Az adósságrendezési eljárás alapvetően két részből áll, s az eljárásrészek céljához idomulnak a pénzügyi gondnok jogosítványai. Az adósságrendezés első szakasza a hitelezőkkel való egyezség megkötésére irányul, s csak abban az esetben határoz a bíróság a második, vagyonfelosztásra irányuló szakasz megindításáról, ha a képviselő-testület meghatározott időben nem dönt a válságköltségvetés elfogadásáról, illetve amennyiben a hitelezőkkel az egyezséget (szintén meghatározott időn belül) nem sikerül létrehozni. A pénzügyi gondnok jogköre az egyezségi szakaszban a csődeljárás vagyonfelügyelőjének, a vagyonfelosztási szakaszban a felszámolóknak a jogosítványaival csaknem azonos. Míg az egyezségi részben a pénzügyi gondnok inkább felügyelő, ellenőrző szerepet tölt be, addig a vagyonfelosztás során bizonyos részben átveszi a rendelkezési jogot azzal, hogy értékesíti az önkormányzat vagyonelemeit. Noha az önkormányzat esetében elképzelhetetlen a rendelkezési jog teljes átvétele (mivel a képviselő-testület és a polgármester pozíciója is megmarad), a részleges rendelkezésvonás azonban vitathatatlanul megtörténik, csupán a mértéke változik a szakaszoknak megfelelően.

Mindezekből következően megállapítható, hogy az önkormányzati adósságrendezési eljárás maradéktalanul eleget tesz a Rendelet hatálya alá tartozó eljárások tekintetében szabott feltételrendszernek.

Kérdésként merül fel, hogy milyen szempontból volna annak jelentősége, illetve hatása, ha az adósságrendezési eljárás bekerülne az

⁹ A különböző elnevezések azonos jelentéstartalommal való használata leginkább a „C” mellékletnél érhető tetten, mikor Magyarország esetében a csődeljárásban kijelölt vagyonfelügyelőt is a 2. cikk b) pontjában említett felszámolóként tekintik.

1346/2000 EK Rendelet hatálya alá. Miután az önkormányzatokra vonatkozó fizetési képtelenségi eljárás voltaképpen egy „hungarikum”¹⁰, más tagállamok ezirányú gyakorlatából nem vonhatók le következtetések.¹¹

Ezen kérdés megválaszolásához Csőke Andrea által megfogalmazott „nemzetköziesedési”¹² szinteket célszerű figyelembe venni. Meglátása szerint az adós több módon képes átlépni a határokat, s bármelyik „átlépési forma” esetén határokon átnyúló fizetési képtelenségi eljárásról lehet szó, következésképpen ezen esetekben a Rendelet szabályait kell alkalmazni.

Nemzetközi fizetési képtelenségi eljárásnak tekinthető egy eljárás abban az esetben, ha az „adós lépte át a határokat”, vagyis egyfelől, ha más országban van az adós COMI-ja, mint a székhelye, illetve másfelől, ha más tagállamban telephellyel rendelkezik. Meglátásom szerint az önkormányzatok az Önkormányzati törvény és egyéb jogszabályok által rájuk delegált, kötelezően elvégzendő feladatkörüknek természetesen kizárólag az illetékességi területükön képesek csak eleget tenni, így ebben a helyzetben nem értelmezhető a COMI székhelytől való térbeli elkülönülése. (A COMI-vélelem megdöntésére irányuló érvek mentén haladva elképzelhetetlen például, hogy a képviselő-testület külföldön ülésezzen, a polgármester a mindennapi kötelezettségeinek külföldről tegyen eleget, vagy a költségvetési pénzügyeket külföldön intézzék.)

Az önkormányzatok önként vállalat feladataik körében határon túli tevékenységeket is elvégezhetnek¹³. Szokásos formája ennek (különösen a határ menti önkormányzatok esetében) a külföldi önkormányzatokkal való gazdasági együttműködés, mely a feltételektől függően már eredményezheti a telephely rendeletbeli jellemzőinek fennállását (nem átmeneti gazdasági tevékenység, emberi erőforrásokkal és termékekkel) a határon túl. Ez azt jelenti tehát, hogy a Rendelet alanyi hatályának hazai önkormányzatokra való kiterjesztése esetén a külföldi együttműködés helyén, a hazai önkormányzat ellen területi fizetési képtelenségi eljárás lenne indítható, ha ott létezne olyan fizetési képtelenségi eljárás, melynek alanya lehet egy önkormányzat, ami az előzőekben kifejtettek szerint valószínűleg zárt.

A külföldön történő tevékenység végzéséhez kapcsolódik a fentebb említett „nemzetköziesedés” másik szintje, mikor az (adós szerepében álló) önkormányzat mint „tulajdonos lépte át a határokat”, tehát külföldön elhelyezkedő vagyontárggyal rendelkezik. A korábban már kifejtettek alapján ez történhet úgy, hogy az önkormányzat ingatlan,¹⁴ ingósága fizikai értelemben vagy a követelésének kötelezettje (illetve a kötelezett COMI-ja) más tagállamban van. Ezen esetekben, ha nem is indulna az önkormányzat elleni területi fizetési képtelenségi eljárás, az adósságrendelet(i) (főeljárás) esetén is alkalmazni kellene a Rendelet egyes szabályait. Különös jelentősége lehet e körben az 5. cikknek, mely szerint „a fizetési képtelenségi eljárás megindítása nincs hatással a hitelezők vagy harmadik személyek dologi jogaira az adóshoz tartozó olyan materiális és immate-

¹⁰ Jókay Károly–Veres-Bocskay Katalin a következőket fejt ki az adósságrendelet eljárásról: „Magyarország az egyetlen európai állam, esetleg az egyedi svájci kantonális szabályozás kivételével, ahol egy bíróság által felügyelt, független csődbiztos vezette adósságrendelet (nem csőd) törvény van hatályban. Szlovákiában, Lettországon, Romániában, az Orosz Föderációban vagy akár Észtországban az ottani kincstár, pénzügyminisztérium vagy egyéb állami hatóság avatkozik be közvetlenül egy fizetési képtelen önkormányzat ügyeibe.”

¹¹ JÓKAY Károly–VERES-BOCSKAY Katalin: *Egy igazi hungarikum. Az önkormányzati adósságrendelet eljárási eljárás*. <http://www.onkormanyzatsod.hu/data/fajl/upload/111-125.pdf> letöltés ideje 2012. március 2.

¹² CSŐKE: *A határokon átnyúló fizetési képtelenségi eljárások*, i. m.

¹³ Ötv. 1. § (6) bekezdésének c) pontja szerint a helyi önkormányzat „szabadon társulhat más helyi önkormányzattal, érdekeinek képviselése és védelme céljából területi, valamint országos érdek-képviselői szervezetbe tömörülhet, feladat- és hatáskörében együttműködhet külföldi helyi önkormányzattal, beléphet nemzetközi önkormányzati szervezetekbe”.

¹⁴ Az absztrakció kedvéért a konstitutív hatályú tulajdonservezések közül csak az ingatlanok esetét emeli ki az írás.

riális, ingó és ingatlan vagyontárgyak tekintetében, amelyek az eljárás megindításának időpontjában egy másik tagállam területén találhatók”. Mindez azt jelenti tehát, hogy a külföldön lévő, valamilyen módon¹⁵ biztosított vagyontárgy esetében – amennyiben azt az elhelyezkedés szerinti tagállam joga megengedi – a biztosítékkal rendelkező hitelező a vagyonból közvetlenül kielégítheti magát. Ha az adósságrendezési eljárás a Rendelet hatálya alá kerülne, akkor abban az esetben, ha egy magyar bank az önkormányzat osztrák ingatlanára zálogjogot jegyeztetne be, a magyarországi adósságrendezési eljárás megindulása esetén (Csőke Andrea meglátása szerint),¹⁶ ha hitelezőként bejelentkezik a magyar eljárásba, az ingatlant a fizetési képtelenségi eljárásán kívül eladhatná.

A vagyontárgyak külföldi elhelyezkedésének (tehát a „tulajdonosi határátlépésnek”) témájában kiemelendő még a 6. cikk, vagyis a beszámítás kérdése. A cikk rendelkezései alapján, ha a magyar önkormányzatnak és a más tagállami hitelezőnek egymással szem-

ben kölcsönös követelései lennének, akkor a beszámítási lehetőségekre nem lenne szabad a Hartv. 11. § (3) bekezdése¹⁷ szerinti megkötéseket alkalmazni, hanem a két érintett tagállam erre vonatkozó szabályaiból ki kellene választani a kedvezőbbet.

A fizetési képtelenségi eljárások további nemzetközi kapcsolódási lehetősége, ha az adósnak tartozó harmadik fél COMI-ja található más tagállamban. Ha az önkormányzati adósságrendezési eljárás a Rendelet „A” mellékletében szerepelne, akkor a pénzügyi gondnoknak az eljárás megindulását követően meg kellene vizsgálnia, hogy az adós rendelkezik-e ismert külföldi hitelezővel, esetleg elképzelhető-e, hogy a könyvekben ugyan nem szerepel, de ténylegesen mégis van. A 40. cikk a fizetési képtelenségi szakértő tájékoztatási kötelezettségét írja elő az ismert, más tagállami hitelezők felé. A 21. cikk alapján a szakértő más tagállamban kérheti az eljárás megindulásáról szóló határozat közzétételét, amely a meg nem ismert hitelezők felhívására szolgál.

Az önkormányzatok mint a határokon átnyúló fizetési képtelenségi eljárások alanyai

Az 1346/2000 EK Rendelet alanyi hatálya hitelezői minőségében jelenleg is kiterjed a magyar önkormányzatokra. Követelésük határokon átnyúló fizetési képtelenségi eljárásokban való érvényesítése közben esetlegesen olyan problémákkal is szembe kell nézniük, amelyek egyelőre talán csak elméletben merülnek fel. Amennyiben azonban tovább folytatódik egyfelől a gazdálkodó szervezetek transznacionális tevékenysége, másfelől ezzel összhangban az Európai Unió keretein belül az egyes tagállamok jogszabályainak közelítése, az önkormányzatok a gyakorlatban is egyre több esettel találkozhatnak majd. Ismereteik ilyen jellegű kibővítése azért is ajánlatos, mert a legtöbb önkormányzat belső szervezetében sem követeléskezelő szakemberrel, sem apparátussal nem rendelkezik.

Abban az esetben, ha a jogalkotók belátnák, hogy az önkormányzati adósságrendezési eljárás minden jellemzőjében megfelel a Rendelet által az oda bekerülő fizetési képtelenségi eljárásokra megszabott feltételeknek, és kezdeményeznék a Rendelet mellékletének kiegészítését, számos jogalkalmazási kérdés merülne fel, amelyek részletesebb tárgyalása szétfeszíti a folyóiratcikk tartalmi kereteit. Ugyanakkor jelen írás alapján is egyértelműen belátható, az önkormányzat nem bújhat el a nemzeti határok védelme mögé, azzal, hogy – bár korlátozottan, de – kilépett a gazdasági életbe, annak következményeit is viselnie kell.

¹⁵ Különösen a zálogjog, biztosítéki célú engedményezési jog jogosultjai vannak ilyen privilegizált helyzetben.

¹⁶ CSŐKE: *A határokon átnyúló fizetési képtelenségi eljárások*, i. m.

¹⁷ Beszámításnak az adósságrendezés megindítása előtt keletkezett követelések tekintetében van helye. A helyi önkormányzattal szemben csak olyan követelést lehet beszámítani, amelyet a hitelező a közzétételétől számított 60 napon belül a pénzügyi gondnoknak bejelentett.